

lemu društvu, v katerem živijo, resnično dobroto in veliko korist delajo.

9. Na pameti pa nam ima vedno biti, da kedar koli kaj zamenjujemo, delo zamenjujemo; kar se mora brez dela pripravljati se tudi brez dela, brez odškodovane veljave oddaja; kar se načini z delom enega leta, se ne zameni z drugim, ki velja samo polletnega truda. Zato da v obče rečemo: kedar en izdelek ali stvar več velja kakor druga, to zato, ker se je z večim ali bolj umnim delom pripravila. Pri tem imamo še na založeno delo pomisliti; delo pa se more založiti v kakšne mašine ali naprave in druge priprave, ki kakor smo že omenili, delo bolj plodno delajo. Zato n. p. ko si je kdo dal načiniti kakšen mlin ali žago, treba mu je potem z mlenjem si dati naplačati v pravi razmeri delo, z katerim so se te naprave načinile, ali kateri krojač si mašino za šivanje kupi, in ako ga 50 gld. ali 100 gld. stoji, založil je v njo dela za 50 gld. ali 100 gld. ktero se mu potem z drugim bolj plodnim delom naplačati ima. Zato so mašine, vsakoršni nepremakljiv ali stalen kapital, železnice kanali itd. založeno delo.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Jame in jezi po vinogradih.

Letos so po večih vinogradih, kder je o kopi premokra zemlja bila, samo grude z motikami preobračali, jih nič ne zdrobili, in ne poravnali, češ, da se posušijo in zrak med grudami globokeje v zemljo pride. Tako sem videl nekatere radgonske vinograde okopane. Dobro, kder se ni dalo boljše storiti, posebno če so saj grude spreobrnoli in jih ne, kakor večidel raztreseni kopači delajo, le na pol po koncu postavljali da je vinograd na pol zelen videti; — toda pri drugi kopi gre to delo bolj dosledno in na tanjko opraviti, ter paziti, da še se večja škoda ne naredi s polomastenjem mladik, ki nam obetajo spet veseli pridelek; sicer pa trta ali trs vsako leto svojo dolžnost stori, naj je le dostojno obdelana in zračne pomoči ima.

V obče taka kop nič ne velja, ker se trs jako slabo očedi raznih korenin in slabo okoplje, ker površnje zemlje s travino pristrizene ne dobi, ki mu naj več moči v odrastek daje; le z vodo se zalije, kadar kaka ploha pride, katerih je v tih dnevih več ko preveč bilo.

Po takih goricah sicer voda ne odnese obilno zemlje v doline, kakor se to na peščenem svetu godi, in kder je nov vinograd in zemlja rahla; tam je grozno gledati, kako je vzorano po vinogradu! — Ker pa plohe niso vsako leto, tudi take kopi ne gre priporočati.

Nekatere grabice se tudi vidijo jako vzdignene na spodnjih krajih, kamor sečasoma voda zemlje nanosi, pa tudi kopači še s tem pripomorejo, da vselej do 2 črevlja niže zemljo z motikami mečejo, in tako prave kratke strmine postanejo. Vincar vidi v tem zaslužek, da bo spet zemljo k sepu ali sicer v grabice nosil, kar pri njem veliko pomeni, vlastnik pa trpi brez potrebe na mošnji, ako hoče dostojno grabice napeti, to je, kder so nižje ali vpadene, da jih napolni. Zakaj znano je, da se zemlje veliko nesti ne more, ker je težka, kar pa je po zimi zmazane z nosijo, ni vredno da si obavala trgajo, ker je otajene skoraj komaj videti, tako je je malo, in vendar se je dolgo nosila. Pri vsem tem pa je težaku sploh vse jedno ali znosi zemlje dosti ali malo, dela dobro ali slabo, da le dan mine, in on dnino potegne; in takih kukavice in slabih Minek je žalibože le preveč na tem grešnem svetu. — Tu je svetovati, da kopači spodnjo zemljo takih vzdignjenih grabic za 2 črevlja proti bregu mečejo, in ker je ta prst naj boljša, jo k trsom spravljajo, kadar do tje pridejo, kamor so jo pometali; se ve, da morajo kopači oči s seboj imeti, in z njimi ne samo v ročko gledati, temuč tudi na svoje delo, da prsti na trse ne lučajo ampak v dnike naprej. To velja le od spodnjih grabic a ne od zgornjih, kder je za hrbtno sep. Tu se lahko s tako prstjo sep nasiplje in je ni treba od indot nositi, če kopači niso preveč sepov razsuli in sepnih trsov zemlje oprostili. Tudi se svobodno globokoje mejice ali žlaki iztrebijo, ker se tako spet skozi leto s prstjo napolnijo ali saj vzdignejo po deževju.

Še več. Ker je že govor o nasipovanju sepov, naj še se to pristavi. Neki sepi so preveč napeti, vampasti, da se kedaj komaj hoditi more, in ki se večkrat sami odleščijo in posipljejo, a zemljo pa težko in drago od indot vinorejec

spravlja. — Kder je tako, naj se sep poteše, kakor je treba, in trte na sepu osipljejo s to prstjo, ki je prav dobra. Tako bo sep nadelan, mejice in poti pa priličneje. Da bo trava hitreje v zrastle, se naj senenega droba, ali deteljnega semena, ali pa samo pepela potrosi. Vse to je cenejše delo, kakor zemljo nositi dati; zadosti kder biti mora. Vincar sicer pisano gleda, ker drugi tako ne delajo, naj bolj pa zato, da ne bo za čico ali praseta brz kaj kositi; vendar naj se tolaži s tem: da si ja z delom, ko je sep nasipoval, tudi nekaj novcev prislužil, in če je potesani sep z pepelom potrosil, ob kratkem mu ozelenel bo.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Ljutomera. Naša čitalnica bo naredila v svojih prostorijah pri J. Kornpilu v nedeljo 7. junija zabavo, k kateri se vsi člani s tem uljudno vabijo, ker povabila na posamezne člane se ne bodo razpošiljala. — Program: 1. Igra „Filozof“. — 2. Petje čitalniškega pevskega zbora. — 3. Igra „Ultra“. — 4. Ples. — Začetek ob 8mih zvečer. Nečlani plačajo vstopnine za 1. prostor 60 za 2. prostor 40 krajcarjev. Odbor.

Velika nedelja, 25. maja 1868. Od mnogih krajev je slišati neugodnih reči, n. pr. kako je po nekterih povodeh, mnogo kvara napravila, in po drugih, da je že tako zgodaj toča ves up vničila, — in mnogo drugega; kar se vendar tiče naše okolice, še se zdaj vse v lepem upanju nahaja, čeravno je na zimski setvi v otaljeni zemlji celi četrť leta večidel na tri črevlje debel sneg ležal, in skorej ni bilo upati, semena nazaj; se vendar nadjamo srednje ali, skorej bi rekel, precej obilne žetve. — Kornza, ktera navadno le čez deset ali dvanajst dnevov izhaja, je letos že večidel pred tednom iz zemlje prilukala; gotovo dobro znamenje! — Sadja se nam razun hrušek, obilno kaže, naj več sadu kažejo jablani. Tudi travniki nam lepo zelenijo in cveto, ter naši živinici obilno hasnovite klaje obetajo. — Posebno pa nam srce radosti kipi, tako nam naša zlahtna trta v obilnosti svoj blagostni sad obeta. Vse še je vendar v božjih rokah!

Upamo vendar, da taisti, kateri je do zdaj svojo očetovo roko nad nami držal, nam tudi v prihodnje svojega blagoslova odtegnol ne bode. —

V Hardeku pri Ormužu namenjena narodna veselica, bode kakor sem iz gotovega vira zvedel — še le meseca Julija.

Središčani so napravili v gostilnici na kolodvoru živahno veselico, pri kateri se je vdeležil ljutomerski pevski zbor, in obilno gostov iz raznih krajev, — Namenjena je tamkaj „Velika beseda“ v spominj našega slavnega Modrinjaka še pred jesenijo. —

To je lepo!

Velikonečeljski.

Politični ogled.

Iz državnega zbora. Zbornica poslancev se zdaj posvetuje o državnem proračunu za leto tekoče. V I. pogl. se je brez vsakega besedovanja dovolilo za naj viši cesarski dvor 3,420.000 gld., v II. pogl. za državni zbor in sicer za gospodsko zbornico 27.548 gld. za zbornico poslancev 393.130 gld. in za državnega dolga protipazno komisijo 7.183 gld., v III. pogl. za državno svetovalstvo 52.000 gld. in IV. pogl. za ministersko svetovalstvo 90.358 gld. vse po odborovem nasvetu. Pri V. pogl. tirja Zybkiewicz veči znesek za Galicijo, ker je tam dozdej vlada za cestne in vodne stavbe manj storila, kakor p. v. dolj. Avst. V tem poglavju se je dovolilo za ministerstvo notrajnih zadev po odboru nasvetovanih 16.137.992 gld. Od teh dojde za osrednje vodstvo 375.200 gld. državni zakonski list 27.400 gld., geologični državni zavod 40.697 gld., politično opravilo 7.839.700 gld. pripomoček zavodom najdenčkov 395.075 gld., stavbinske urade 356.600 gld., delanje cest 5.233.827 gld., vodne gradbe 1.405.618 gld. nove stavbe 50.000 gld., stroški uradnih listov 293.875 gld., zboljšanje vravnosti v Dalmaciji 20.000 gld. in v pomoč proti pomankanju v Istriji in Dalmaciji 45.000 gld. v V. in VI. pogl. se je dovolilo ministerstvu deželne brame in javne varnosti 482.000 gld., za vojaško policijsko stražo 1.532.387 gld. Pri VII. pogl. (ministerstvo bogoslovja in poduka) zahtevajo naj se odpravi postava o ravnopravnosti

jezika na Českom in naj se napravi Čehom posebno vseučilišče. — Hasnerjevemu ministerstvu se dovoli 4,960.269 gld. in sicer za bogoslužne namene 1,779.166 gld., uk 2,990.837 gld. — Knežević zahteva 2 gimnazija slovanska v Istriji, dr. Pajar laško vseučilišče. Minister Hasner hoče vstreči taki Lahom. — (Dalje prihodnjič.)

Delegacije se sopet snidejo meseca septembra na Dunaju. —

25. t. m. je cesar potrdil novo zakonsko, šolsko in medversko postavo.

Od dežel, ki so zastopane v državnem zboru hoče vlada imeti 56,348 novakov (rekrutov).

V Pulji se noč in dan ob nedeljah in praznikih dela na brodogradnji. Vse brodogradnje se ima prirediti, da bode pripravljeno za vsak slučaj.

V Peštu se vse pripravlja za narodno deželno brambo. Izdelani so že predpisi o vežbanju večih vojnih vajah in o vojaški obleki. Brambovci bodo nosili narodne kokearde.

V italijanskem parlamentu so tudi denarni razgovori na dnevnem redu, tudi tamo se posvetujejo kako bi se denarne in dačne razmere zboljšale in se kaj prihranilo.

V Rimu je pre prišlo precej francoskih vojakov, morebiti samo zato, da namestijo one, ki so na odpustu.

Angležem diši Kandija, ki bi jim bolj služila kakor Malta. Če ne drugega, vsaj to bi radi zabranili, da bi Kandijoti ne sprejeli ruske pomoči.

V Bosni pričenjajo večidel mahomedanski veliki posestniki ljudsko gibanje. Vpirajo se proti povišanju davka in tirjajo naj se odpravijo uradniki, ki ljudstvo odirajo.

Turški cesar je pustil v Parizu napraviti in potem v turško prestaviti jako svobodno misel in prestolni govor, kar pa je svobode obetal, ostalo bode kakor do zdaj in drugodile samo pri obljubah.

V Meksiki je upor spet zatret in Juarez še je zmirom se predsednik republike.

Novičar.

Iz Ljubljane se je „Slov. Narodu“ pisalo da je tamno deželno predsedništvo izreklo „Gut Heil-u“ t. j. nemšk. turnarjem hvalo za to, da so se pri zadnji prigodbi pri Mengšu „taktvoll“ obnašali. Res prav čudno!

24. t. m. je na Dunaju vmrl dobro znani dr. Mühlfeld, oče novih vernih postav; tedaj jeden den prej, ko so se porodili njegovi otroci.

Mestno namestništvo v Pesti je vsem učiteljem mestnih ljudskih šol plačilo povikšalo. Vsak prvi učitelj bode imel 1215 gld., vsak izgledni učitelj 700 gld. in vsak podučitelj 500 gld. letnega plačila, katero pa se bo vsakih 5 let množilo za 50. gld. Mestna blagajnica ima zavoljo tega zdaj 12.800 gld. več izdajav. Tako naredba bolj spodbuja učitelje, kakor pričanje o šolskih zadevah.

Iz Zagreba so došli glasi, da se bližajo velike roparske trume iz Somogyske velike županije Hrvaški in posebno Varaždinski veliki županiji in da je tedaj potrebno velike previdnosti.

Vsled lanske „Sokolove“ homatije je že po končani „Sokolovi“ pravdi imela tudi biti preiskava soper župana g. dr. Costa. Radostni čujemo iz gotovega vira, da ste Ljubljanska c. k. deželna sodnija in viša sodnija v Gradcu soglasno sklenole, da nikakoršnega vzroka, soper njega preiskavo začeti. Tako jeta tedaj skoro čez leto pravičen konec tej stvari, o kateri so dunajska „Pressa“, graška „Tagespost“, trsaška „Triesterica“ in ljubezniiva „Laibaherica“ na kupe papirja napisale!

Dunajski časniki so prinesli čudno novico, da je ministerstvo prepovedalo namestniku českomu dopuščati za naprej ljudske zборе pod milim nebom.

Med kuretnino zlasti med kokošmi in gosmi v nekterih zahodnih krajih naše dežele (v Krajnski), tako huda kuga razsaja, da v nekterih vasih že ni ne ene kokoši in ne ene gosi več.

Od zanesljive strani se trdi, da postane Klapka minister deželne brambe.

Nadškof Haynald se je podal v zadevah konkordata v Rim. Iz Rima se piše, da je bila tam zaupna oseba iz Dunaja, ki je vedela povedati, da sedajno vladanje niti cesarju

niti višim stanovom ni po volji, in tedaj tudi ne more dolgo trajati.

Na Dunaju je pred kratkim vmrl neki človek, ki se je okužil od smrkovega konja in sicer v malo dneh, če ravno so mu rano, kamor mu je pal ta strup, brž izžgali.

20. t. m. je bil smrtni dan hrvaškega viteza in bana Jelačića. Navadno je ta dan bilo petje in baklanje pri njegovem spomniku v Zagrebu; to je vendar letos bilo prepovedano. Hrvati ne smejo več na smrtni dan svojega viteza, kateremu se ima Avstrija toliko zahvaliti, kazati svojega spoštovanja.

O poslednji pravdi soper Johnsona so dobili starešine ne podpisana pisma, da bodo pomorjeni, če bivšega presidenta Johnsona ne obsodijo, in obsodili so ga neki s navadno večino, čeravno postava tirja tri večine glasov.

Iz Levova se piše, da je 13. t. m. v Bralykamiji pogorelo 77 hiš; v Chorostkovy 17. t. m. 108 hiš in v Segatyni 19. t. m. više od sto hiš. Vzroki požara se ne vedo.

V novejših časih gre mnogo Avstrijske posebno Ogerske moke v Pariz.

Vitez Gutmanstal je krajnski kmetijski družbi poslal semena neke nove murve, ktera se imenuje murva cedrona (Morus Cedrona), ktera navadno belo murvo v tem prekosi, da mnogo hitreje raste in sicer tako, da v kratkih letih je lepo drevo gotovo, sicer pa daje ta murva tudi več listja in listje je bolj redvno in zdravo, kakor ono bele murve; te murve tudi ni treba cepiti. Naj boljše sememurve cedrone se dobiva pri g. L. Villain-u vrtnemu direktorju (Vila Melzo v Bellagiji ob jezeru Lago di Como) po 12 frankov kilogram. Mnogo tega semena se je že letos razposlalo po Kranjski.

C. k. koraško deželno poglavarstvo je ukazalo sledečo zlo ostro zapoved zaradi hroščev ali pomladanskih kebrov: Vsak župan ima pravico za čas, kadar hrošči letajo enega delavca ali pa namesto njega dva 8 do 12 let stara otroka od vsakega posestnika zahtevati, ki od 5. do 9. ure zjutraj morajo krošče loviti. Župan, ki tega ne stori, plača 10 do 20 gld. kazni. C. k. okrajnim gospodkam pa je ukazano, da čujejo nad spolnovanjem te postave.

Za Slomščekov spominek

je daroval zbor duhov. mladeži v Zagrebu 10 gld. 60 kr. Vranko Štefan župnik v Seelandu v Koroški 10 gld.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varnž- dinu	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	4 20	5 70	6 20	5 50
Rži	2 80	3 75	4 20	3 80
Jočmena	3 10	3 20	3 80	—
Ovsa	1 70	2 —	2 20	—
Turške (kuruze) vagan	3 10	3 35	3 30	3 20
Ajde	3 —	3 5	3 50	2 80
Prosa	3 —	3 —	3 20	2 —
Krompirja	1 60	1 15	1 20	1 —
Govedine funt	— 22	— 24	— 24	— 25
Teletine	— 22	— 26	— 22	— 24
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11 —	—	8 —	10 —
" 18"	—	5 40	—	—
" 36" mehkih	7 —	—	5 50	7 —
" 18"	—	4 40	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 50
" " mehkega	— 60	— 50	— 50	— 40
Sena cent	1 30	1 10	1 —	1 5
Slame cent v šopah	1 30	1 —	— 65	— 90
" " za steljo	1 —	— 80	— 50	— 60
Slanine (špeha) cent	40 —	34 —	43 —	40 —
Jajce, šest za	— 10	— 8	— 10	— 6

Cesarski zlat velja 5 fl. 55 kr. a. v.

Ažijo srebra 114.65.

Narodno drž. posojilo 62.10.

Loterijske srečke.

V Gradcu 20. maja 1868: **33 45 29 13 23**

Prihodnje srečkanje je 3. junija 1868.